

Scholen worstelen nog met schermpjes in de klas

(1) De gezichten in de klas van biologie docent Steven Geurts in Heeswijk-Dinther waren vaak naar beneden gericht, op schermpjes. “Hoe interessant mijn les ook is, ik win het gewoon niet van zo’n apparaatje”, zegt Geurts, die kon blijven waar-
5 schuwen en innemen – zijn record is vijftien telefoons in één les.

10 (2) Hij was het zat ‘politieagentje te moeten spelen’. Daarom kocht hij vorig schooljaar een telefoontas: een soort schoenenzak met dertig genummerde vakjes waar leerlingen
15 tijdens de les hun telefoon in doen.

(3) “Het bevalt fantastisch”, zegt Geurts. “Leerlingen zijn actiever en hebben meer aandacht voor de les.” Dat valt ze zelf ook op. In een opstel
20 voor het vak Nederlands over de telefoontas schreef een leerling dat nu vaker vragen worden gesteld die met het onderwerp van de les te maken hebben. De interesse in het
25 vak lijkt gestegen te zijn.

(4) De meeste leerkrachten staan telefoons in de klas toe, blijkt uit peilingen. Ook gebruiken steeds
30 meer scholen tablets en laptops voor hun onderwijs. Dat leerlingen daar ook andere dingen op doen dan leren, plaatst leraren voor dilemma’s. “Veel leerlingen zijn totaal geobserveerd door hun telefoon”, zegt
35 geschiedenisdocent Vincent Fiddelaar die lesgeeft op ROC’s in Zaandam en Amstelveen. Hij vindt dat scholen strenger tegen telefoons in de klas moeten optreden.

40 (5) Leerling Rixte (14) uit Rotterdam: “Vooral in het eerste leerjaar was de halve klas met iets anders bezig. Eén dubbelklik op de iPad en je zit op

Snapchat of Instagram en als de docent langsloopt, ben je daar in één dubbelklik ook weer weg.”

(6) “Dat kinderen van nu beter kunnen multitasken, zoals weleens gedacht wordt, is een illusie”, zegt
50 Paul Kirschner, hoogleraar onderwijspsychologie aan de Open Universiteit. “Tal van onderzoeken tonen aan dat het voor de mens onmogelijk is twee informatieverwerkende proces-
55 sen tegelijkertijd uit te voeren, zonder verlies van snelheid en nauwkeurigheid.”

(7) Zo hadden studenten die tijdens het leren af en toe een Facebook-bericht ontvingen, bijna twee keer zo
60 veel tijd nodig om een tekst te leren. En studenten die zich tijdens het leren door sociale media lieten storen, scoorden 1 tot 1,5 punt lager,
65 bleek uit onderzoek van Kirschner zelf. Studenten die zichzelf veel smartphonepauzes gunnen, blijken bovendien niet bereid de benodigde extra tijd in het leren te steken.

70 (8) Als je twee activiteiten waarbij je moet denken tegelijkertijd doet, neem je minder waar. Dat is onder meer onderzocht door mensen in een simulator te laten rijden: met
75 telefoon, zonder telefoon en onder invloed van alcohol. De bellende mensen veroorzaakten zelfs meer ongelukken dan de dronken mensen.

(9) Kirschner: “Beeld je maar in dat je
80 in een vergadering zit en op je telefoon bezig bent. Dan hoor je even niet wat er gezegd wordt, terwijl je niet ineens doof bent geworden. Je kunt de betekenis van wat je leest en
85 hoort niet tegelijkertijd verwerken.”

(10) “Mensen die veel multitasken, kunnen onbelangrijke prikkels op den duur minder goed negeren”, zegt hij. “Dat gaat waarschijnlijk op voor de huidige generatie beeldschermgebruikers. Zij kunnen zich minder goed concentreren.”

(11) Dat veel scholen een oplossing zoeken voor alle schermpjes in de klas, blijkt uit de populariteit van de telefoontas: in augustus vorig jaar op de markt gekomen en inmiddels hangt hij op zo’n 400 scholen in alle lokalen. Zo hangt geregeld voor 20.000 euro aan apparatuur aan de muur. Sommige scholen voerden samen met de tas een telefoonprotocol in met regels voor ‘bewust’ gebruik.

(12) De telefoontas is een idee van Martijn en Nienke Baars, getrouwd en beiden docent in Apeldoorn. Ook zij zagen kinderen in de les steeds afgeleid worden. Tegelijkertijd zagen ze het nut van de mobiele telefoon in de klas: voor quizzen, opdrachten of om woordjes op te zoeken. De smartphone helemaal uit de klas weren, dachten ze, is de oplossing niet. Een middenweg is beter: het schermpje uit de broekzak, maar niet ver uit de buurt.

(13) “De meeste scholen kiezen een middenweg als het om technologie gaat”, zegt Kees van Domselaar, voorzitter van de iScholenGroep, een netwerk van tachtig middelbare scholen die ervaringen delen over infor-

matietechnologie. Niet: leerlingen van 9 tot 5 naar een scherm laten turen, want dan vervang je de ene monocultuur door de andere. Maar: de digitalisering van de samenleving ook niet buiten de klas houden. “Het onderwijs moet geen museum worden”, zegt Van Domselaar. Iets als een iPadschool noemt hij een hype. “Technologie kan hoogstens een middel zijn. We hebben toch ook geen digibordscholen?”

(14) Ook Kirschner zegt dat ICT in het onderwijs goed kan zijn, maar het moet geen doel op zich zijn. “Er werd een tijd geroepen dat leerlingen uit het internettijdperk een soort homo zappiëns¹⁾ zouden zijn; digital natives²⁾, die op een heel andere manier leren. Dat slaat nergens op. Onze schedels en hersenen zijn in 10.000 jaar niet zo veel veranderd.” Hij voegt eraan toe: “Kinderen van nu kunnen ook niet vanzelf met de computer werken, net zoals ze ook niet zomaar kunnen autorijden. Ze moeten dat eerst aanleren.”

(15) Omgaan met mobiele telefoons is ook iets dat je moet leren, vindt Van Domselaar. “Leerlingen moeten leren dat het sociaal onwenselijk is tijdens de les te whatsappen. Daarin ligt een taak voor docenten.” Over afleiding is hij nuchter. “Docenten die geen orde kunnen houden, kunnen dat ook niet met een iPad. Vroeger las ik bij bepaalde leraren ook hele jaargangen Donald Duck in de les.”

*naar een artikel van Mirjam Remie, NRC,
3 september 2017*

noot 1 homo zappiëns: een generatie kinderen en jongeren die opgroeit met beeldschermen en apparaten. Hierbij wisselen ze moeiteloos van het ene apparaat of beeldscherm naar het andere.

noot 2 digital natives: de generatie kinderen en jongeren die met digitale technologieën is opgegroeid

Tekst 4 Scholen worstelen nog met scherpjes in de klas

- 1p 16 Hoe wordt de tekst 'Scholen worstelen nog met scherpjes in de klas' vooral ingeleid in alinea's 1, 2 en 3 samen?
- A door een samenvatting van de tekst te geven
 - B door een voorbeeld bij het onderwerp van de tekst uit te werken
 - C door een waarschuwing bij het onderwerp te geven
 - D door het centrale probleem van de tekst te benoemen
- 1p 17 In alinea 3 zegt Geurts dat leerlingen sinds de invoering van de telefoontas actiever zijn en meer aandacht voor de les hebben. Hiervoor wordt bewijs aangevoerd.
→ Citeer de zin uit alinea 1, 2 of 3 waarin dit 'bewijs' het duidelijkst naar voren komt.
- 1p 18 In alinea 5 komt leerling Rixte aan het woord. Welk probleem maakt de schrijver met het voorbeeld van Rixte vooral duidelijk?
Rixtes voorbeeld maakt vooral duidelijk
- A dat de afleiding van de telefoon of iPad tijdens de les wel meevalt.
 - B dat de leraar meer rond moet lopen tijdens de les om te controleren.
 - C dat je tijdens de les snel andere dingen kunt doen op digitale apparaten.
 - D dat leerlingen in de les graag gebruikmaken van Snapchat en Instagram.
- 1p 19 Welke uitspraak over alinea 6 is waar?
- A Als mensen twee informatieverwerkende processen tegelijkertijd uitvoeren, dan doen ze dat langzamer en minder goed.
 - B Als mensen twee informatieverwerkende processen tegelijkertijd uitvoeren, dan verliezen ze geen snelheid of nauwkeurigheid.
 - C Kinderen konden vroeger beter multitasken dan nu en waren daarin toen ook sneller en nauwkeuriger.
 - D Kinderen van nu kunnen beter multitasken dan vroeger en zijn daarin ook sneller en nauwkeuriger.
- 1p 20 Wat is het verband tussen alinea 7 en de laatste zin van alinea 6?
- A Alinea 7 en de laatste zin van alinea 6 vormen een opsomming.
 - B Alinea 7 en de laatste zin van alinea 6 vormen een tegenstelling.
 - C Alinea 7 geeft de gevolgen bij de laatste zin van alinea 6.
 - D Alinea 7 geeft een uitleg bij de laatste zin van alinea 6.

- 2p **21** Geef van de beweringen in de uitwerkbijlage aan of deze juist of onjuist zijn op basis van alinea's 7 en 8.
Zet bij elke bewering een kruis in de juiste kolom.
- 2p **22** In alinea 13 schetst Van Domselaar twee uitersten als het om technologie in het klaslokaal gaat.
→ Welke twee uitersten zijn dit?
- 1p **23** Wat maakt Van Domselaar duidelijk met de zin "Vroeger las ik bij bepaalde leraren ook hele jaargangen Donald Duck in de les."?
(regels 159-161)
- A dat de leraar er zelf verantwoordelijk voor is dat de leerlingen in de les opletten
 - B dat de leraren vroeger ook nooit doorhadden wat je precies deed tijdens de les
 - C dat een iPad in de les net zo afleidend is als de Donald Duck lezen tijdens de les
 - D dat er vroeger meer afleiding in de les te vinden was dan tegenwoordig
- 1p **24** Wat is het belangrijkste doel van deze tekst?
De tekst wil de lezer
- A ervan overtuigen dat het belangrijk is om minder te multitasken, zowel op school als in het dagelijkse leven.
 - B ervan overtuigen dat telefoontassen een goede oplossing zijn voor de problemen met het gebruik van de mobiele telefoon in de les.
 - C informeren over problemen die scholen in de les ondervinden met nieuwe technologieën en mogelijke oplossingen hiervoor.
 - D informeren over de telefoontas, die door steeds meer scholen gebruikt wordt in de les.
- 1p **25** Wat is een belangrijke conclusie van deze tekst?
Scholen hebben moeite met het gebruik van digitale apparaten in de klas
- A en kiezen dan ook voor een verbod daarvan in het lokaal.
 - B en vinden dat de docenten hier zelf strenger tegen moeten optreden.
 - C maar hebben de oplossing gevonden in de telefoontas.
 - D maar hebben een mogelijke oplossing gevonden in de telefoontas.
- 1p **26** Voor wie is deze tekst vooral bestemd?
- A voor mensen die geïnteresseerd zijn in het probleem van afleiding door digitale apparaten op scholen
 - B voor jongeren die tijdens de les veel met digitale apparaten bezig zijn
 - C voor leraren die veel last hebben van het gebruik van digitale apparaten in de les
 - D voor ouders van jongeren die tijdens de les veel met digitale apparaten bezig zijn

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.